

כוחה של תורה בסיוע ללוחמים ובהגנה על יושבי ארץ ישראל

הרב מרדכי נגארי

‘כי נר מצוה ותורה אור’
דברי התורה יהיו נר לנר **אהרן נגארי** הי"ד
בן הרב רפאל ושרון הי"ו

א. הנהגת ישראל תלויה בזכויותיהם

יהודי המאמין בבורא עולם ובהשגחה פרטית, מאמין כיסוד באמונה וכדבר פשוט - שכל ההנהגה של ה' עם ישראל, ובפרט בארץ ישראל שהיא "חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", תלויה בהתנהגותו המוסרית ובחיי הקדושה! (רמב"ן דברים י"א, יא-יב, ובהעמק דבר שם: "ה' אלוקיך דורש אותה" - אינו נותן גשמים אלא ע"פ חקירה לפי המעשים).

הרמב"ן מאריך ביסוד זה בפרשת העריות (ויקרא י"ח, כה): "והנה הארץ שהיא נחלת ה' הנכבד תקיא כל מטמא אותה, ולא תסבול עובדי עבודה זרה ומגלים עריות... ארץ ישראל אינה כשאר ארצות, אינה מקיימת עובדי עבירה".

מדינת ישראל והעם היושב בציון, ארץ הקודש - מסובבים באויבים מבית ומחוץ, ונתונים לסכנה קיומית ויומיומית משונאי ישראל. כל מי שענינו בראשו ומסורת ישראל נר לרגליו מבין כדבר פשוט וברור, שעם ישראל זקוק לזכויות ולמידת הרחמים ולמיתוק הדינים כדי שנוכל להמשיך את תהליך שיבת ציון והאתחלתא דגאולה.

ריבוי של זכויות ומעשי חסד, מצוות ומעשים טובים, בשיתוף עם גבורתם ועוז רוחם ומסירות **נפשם של לוחמי צה"ל**, הם בוודאי עומדים לנו בימים מיוחדים אלו - מאז יום שמחת התורה תשפ"ד. עקידתם של קדושי ישראל הי"ד על הגנת העם והארץ ודמם השפוך - עומדים לנגד ה' להוסיף עוד ועוד ניסים ונפלאות, וכפי שרואים אנו במוחש בנפילת לבנון וסוריה, ובהבסת כוחו של האויב בעזה.

ב. הצלחה במלחמה בזכות תלמידי החכמים

עיון בפסוקי התורה שבכתב, ופירושם על פי חז"ל בתורה שבעל פה, הם מיסודי האמונה. גם מאמרי חז"ל המוגדרים כדברי אגדה, ומובאים בש"ס ובמדרשים ומצוטטים בדברי הראשונים והאחרונים - כמוהם כתורה מסיני, והם נר לרגלנו בהדרכה בעבודת ה' ובהשקפה תורנית צרופה. הרמב"ם במשנה תורה, שהינו ספר הלכתי ויסוד לכל השולחן ערוך של מרן הבית

יוסף, אם מצטט הוא "דבר אגדה" בסוף הלכות שמיטה ויובל - כמוהם כדברי הלכה והנחיה לדורות.

בדברי הרמב"ם הידועים קבע כי שבט לוי הם חיל ה', החיל הרוחני של עם ישראל. **"וכן כל איש שנדבה רוחו אותו להבדל ולעמוד לפני ה'".** הרב הראשי לישראל שלפני ואחרי קום המדינה, הממשיך את מנהיגותו של מייסד הרבנות הראשית הרב קוק זצ"ל, הרב הרצוג, שהיה גאון ישראל ומנהיג בעל שיעור קומה עצום, קבע באופן ברור (בנאום שנשא בשנת תש"ג והודפס בספרו 'היכל יצחק' אה"ע ח"א עמ' 24): **"תלמידי ישיבות ורבניהם הם הנקראים חיל ה'".**

בצד הכבוד והתהילה לחיילינו המשרתים בצבא והעומדים במערכות המלחמה, והממשיכים את הגבורה של צבאות ישראל מימי קדם - כתב הרב זצ"ל: "זקוקה האומה גם לצבא רוחני השומר על אוצרותיה הרוחניים".

הרב חרל"פ, ראש ישיבת "מרכז הרב", ממשיך דרכו של מרן הרב קוק זצ"ל, פרסם במלחמת השחרור (שנת תש"ח) את איגרתו המפורסמת של הרב (איגרת תתי).

בתוך איגרתו כותב הרב: "הצלחת המדינה תלויה במלחמתה, ע"י מה שנמצאים בה תלמידי חכמים העוסקים בתורה, **שבזכותם המלחמה נוצחת**, והם מועילים למדינה יותר מאנשי החיל הלוחמים...".

מסורת זו של כוח התורה הודגשה גם על ידי גאון ישראל הנצי"ב מוולוז'ין, ראש הישיבה בה למד הרב קוק. במקומות רבים בפירושו "העמק דבר", ביסס את הדברים בכתובים המפורשים בתורתנו הקדושה.

כך נאמר בפרשת עקב (דברים י', ח): "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט לוי... לעמד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו... על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו" (עיי"ש). משה חוזר על הדברים ביתר שאת בברכתו לשבט לוי: "ברך ה' חילו... מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומו" (דברים ל"ג, יא). על תפקיד החיל של שבט לוי נאמר בפסוק הקודם: "וירו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל" (שם פס' י) - הלוויים הם המרביצים תורה לרבים, וכנאמר בדברי הימים ב (ל"ה, ג): "ללוים המבינים לכל ישראל" (שם מסופר על הפסח הגדול שנעשה בימי יאשיהו המלך, בהדרכת הלוויים בבית המקדש בירושלים).

זכות התורה של שבט לוי היא הכוח של ישראל במלחמתם עם אומות העולם, ובכוח התורה אנחנו מוחצים את שונאינו.

עוד הביא הנצי"ב את דברי הגמרא (מכות י' ע"א) על הפסוק בתהלים (קכ"ב, ב) "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים" - מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה? שערי ירושלים, שהיו עוסקים בתורה.

במסכת סנהדרין (מט ע"א) אומרים רבותינו: "אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה". ופירש רש"י שם: "שהיה עוסק בתורה... זכותו של דוד עומדת לו ליואב במלחמותיו של דוד".

במלחמת המצווה כנגד מדין (במדבר ל"א, ה) נאמר: "וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא".

שלוש פעמים מוזכר פה "אלף למטה" - לכאורה משמע שכל שבט ושבט מסר שלושת אלפי איש. אם כך מדוע נמנו רק שנים עשר אלף חלוצי צבא?

על כך משיב המדרש רבה (לא, יג), ששנים עשר משמרים את כליהם (מערך הלוגיסטיקה), ושנים עשר אלף לתפילה! וכפי שנאמר בהמשך: "אתם ואת פינחס... וחצצרות התרועה בידו". וכמו שהתורה ציוותה: "וכי תבאו מלחמה בארצכם... והרעתם בחצצרת ונזכרתם לפני ה' אלוקיכם". ממדרש זה למדנו שעל כל חייל שיצא לקרב, חייל אחר התפלל ולמד להצלחתו.

הרמב"ן (במדבר ל"א, ו) מבאר שבכוונה תחילה "לא שלח שם כל עם הצבא, אע"פ שהיו המדיינים עם רב והערים בצורות גדולות מאוד". כלומר אם המלחמה מתנהלת עם כוח של תורה ותפילה לא צריך להוציא את כל החיילים, את כל האוגדות, ולגייס חיילים על חשבון לומדי התורה. אדרבה, לומדי התורה מסייעים בזירוז ניצחון המלחמה. על כן בחרו אנשים צדיקים וידועים לשבטיהם, אנשים בעלי מדרגה רוחנית גבוהה. כלומר הרוחניות של הלוחמים גם קשורה לניצחון במלחמה. אחד לומד תורה כנגד כל חייל.

הרעיון שלומדי התורה עוזרים להצלחת המלחמה וצריך להפריש מהם שילמדו. מפרשת מטות - אלף למטה אלף למטה. 1000 חיילים למדו תורה ו-1000 נלחמו, הובא בספר דברי אגדה של הרב אלישיב זצ"ל.

וכך דרשו רבותינו מן הפסוק (בראשית כ"ז, כב) "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו" - "בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות, אין הידיים ידי עשו" (מדרש רבה סה, כ).

כשהקב"ה רצה, סוריה נפלה ונכבשה ללא קרב, ללא לוחמים. לימוד התורה יכול להכריע מלחמות גם בלי קרב, כמו אצל חזקיהו המלך כאשר 180 אלף מתו בלי קרב. על פי השקפת התורה, צריך לסייע ולהחזיק ביד לומדי התורה וזו הזכות שיש למדינה, שהיא תומכת בתורה ולומדיה (כמה כואב שהמערכת המשפטית הסירה זכות זו מהמדינה... והוא רחום יכפר עוון).

ובתהילים ח', ג: "מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם", אם מצאתם שם [בבתי כנסיות] תינוקות מצפצפין בקולן (אע"פ שאין בהם תבונה, רק כצפצוף העופות - פירוש עץ יוסף שם), אין יכולין להזדווג להם". על פי המפרשים, הכוונה היא שגם אם אין בהם תבונה, בכל אופן ד' שומע תפילתם.

וכן נהג מרדכי היהודי אחר גזירת המן הרשע - כינס תינוקות של בית רבן, ולימד אותם הלכות קמיצה של העומר (מגילה טז ע"א). גם המן הרשע וגם בלעם בן בעור, הגויים הרשעים, הבינו שכוחם של ישראל בפה, בתפילה ובלמוד התורה. כפי שנאמר במדרש שהמן אומר שהעומר שמביאים ישראל ביטל עשרת אלפים כיכר כסף ששקל הוא לאחשורוש. וכן דרשו חז"ל על ברכת בלעם בן בעור "מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל - אלו בתי מדרשות וכנסיות". וכפי שפירש רש"י על הפסוק "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם

חללים ישתה - "קורא את שמע על מטתו ומפקיד רוחו ביד המקום, בא מחנה וגייס להזיקם, הקדוש ברוך הוא שומרם ונלחם מלחמותם ומפילם חללים".

ג. הוקרת לומדי התורה

צריכים אנו להוקיר את לומדי התורה, לחזק אותם, לרומם אותם ולתקצב אותם, ובזה נועיל לעם ישראל ולמדינה, גם במלחמות וגם בחיזוק הכלכלה, וגם בתוספת השראת קדושה במרחבי ארצנו. לימוד התורה בהתמדה מוסיף אור וקדושה במרחבי מדינת ישראל, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך.

זכינו לשמוע מפי קודשו של הרב עטרת ראשנו, המקובל האלוף הגר"מ אליהו זי"ע, שהיה אומר בשם הרב צדקה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף: רבותינו אמרו (סנהדרין צד ע"ב) "וחבל על מפני שמן" (ישעיהו י', כז) - "חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיה, שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות". ותיאר הרב שהיה חזקיהו המלך אומר לשר האוצר המופקד על תקציב המדינה - מכל משרד ומשרד קצץ סכום מסוים ללומדי התורה, לספק להם שמן למאור ללימוד התורה בלילה (ובוודאי לחם ומזון ושאר צרכיהם), ובזכות זה נפלו סנחריב וכל חילו חללים פגרים סביבות ירושלים.

בשולי הדברים נזכיר את דבריו של הרב שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', כי אלו שאינם לומדים תורה ומשתמטים, הרי הם כ"רודף", המזיק ללומדי התורה המתמידים, ועושים חילול ה' ובוודאי שהם חייבים להתגייס, במסגרות חרדיות מתאימות בהתאם לתנאי קדושת מחנה ישראל, אם לצבא אם למשטרה ואם לשירות לאומי וכדומה.

ונסיים בברכת משה בפרשת וזאת הברכה (דברים ל"ג, יח): "שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך". כשיוצאים ישראל למלחמה (כמו שראינו במלחמת סיסרא), ודבורה הנביאה וברק קוראים ראשונה לזבולון ולנפתלי (שופטים ד', י), מייחדים ישראל אנשים לתורה ולתפילה כל היום, שיוצאים עם הלוחמים לאוהלי השדה. יששכר העוסק בתורה הוא המברך את זבולון והוא הנותן כוח ללוחמים להצליח! "שם יזבחו זבחי צדק" (דברים ל"ג, יט) - יביאו תודה על הניצחון (העמק דבר שם).

יש להעיר ולציין כי המושג שוויון בנטל - מוטעה! השירות הצבאי אינו נטל כי אם זכות! עצומה לגיבורים המוסרים נפש במלחמה, וכמובן לנשותיהם ולבני משפחתם. במקביל לזכות להילחם את המלחמה, "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלו קינו נזכיר", וא"ו החיבור נעשית ע"י הלוחמים הצדיקים ששם ה' בפייהם. ובוודאי אלו תלמידי החכמים והצדיקים הנלחמים בגבורה ובעוז (וחלקם בעוונותינו נפלו בקרבות, הי"ד), הרי הם כדוגמת בניהו בן יהוידע ובני חשמונאי הכהנים ועוד, שעל אף פטור שבט לוי, התנדבו מרצונם ובמסירות נפש! (כן מובא במאמרו של הרב טיקוצ'נסקי זצ"ל, בצומת התורה והמדינה, עמ' 217, בעריכת מכון צומת).

במקביל, לומדי התורה והמתפללים - גם להם הזכות לשאת בנטל של הצלת עם ישראל,

בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות, והם צריכים לשקוד על לימודם במסירות נפש כמו החיילים בקרב.

יהי רצון שנזכה לניצחון על אויבנו, ועם ישראל יתאחד ויתחבר לתורה ולמורשת אבותינו, ונזכה להכיר בערך לימוד התורה, ונזכה לגאולה שלימה בב"א.

(הכותב שירת בהסדר בשריון, שירות קרבי במלחמת יום הכיפורים ולאחריה בשירות מילואים פעיל)